

Vetenskapsrådet

BEDÖMNINGSKRITERIER FÖR "FAIR"

Vetenskapsrådets uppdrag

Karl Gertow/Magnus Eriksson/Sanja Halling
Avdelningen för forskningsinfrastruktur
SND Nätverksträff, Göteborg, 8 oktober 2018

Samordningsuppdraget “Öppen tillgång till forskningsdata”

FORSKNINGSPROPOSITION 2016

*”Vetenskapsrådet bör ges ett **nationellt samordningsansvar** för fortsatt arbete rörande öppen tillgång till forskningsdata, dvs. data som tas fram i ett vetenskapligt syfte”*

REGLERINGSBREV 2017

*”Vetenskapsrådet ska **samordna det nationella arbetet** med att införa öppen tillgång till forskningsdata. Vid genomförandet av uppdraget ska Vetenskapsrådet samråda med Kungliga biblioteket, universitet och högskolor samt Riksarkivet”*

Regeringsuppdrag i december 2017

“Kriterier för att bedöma utvecklingen mot ett öppet vetenskapssystem ”

- **Vetenskapsrådet:** ”att ta fram kriterier för att kunna bedöma i vilken utsträckning **forskningsdata** som helt eller delvis tagits fram med offentlig finansiering uppfyller FAIR-principerna.” Redovisas 1 dec 2018.
- **Kungliga biblioteket:** ”att ta fram kriterier för att kunna bedöma i vilken utsträckning **vetenskapliga publikationer** som helt eller delvis tagits fram med offentlig finansiering uppfyller FAIR-principerna. Kriterierna ska möjliggöra en bedömning av om vetenskapliga publikationer uppfyller det nationella målet om att bli öppet tillgängliga direkt då de publiceras. Kungliga biblioteket ska utifrån de bedömningskriterier som tas fram också **föreslå en metod** som ska kunna visa en samlad bild av i vilken utsträckning vetenskapliga publikationer och forskningsdata uppfyller FAIR-principerna.” Redovisas 28 feb 2019.
- **VR och KB** ska samråda sinsemellan, och ta hänsyn till att olika ämnesområden har olika förutsättningar, samt inhämta synpunkter från UoH via SUHF.

Findable **A**ccessible **I**nteroperable **R**eusable

15 FAIR Data Guiding Principles

FAIR Data Guiding Principles

To be Findable:

- F1. (meta)data are assigned a globally unique and persistent identifier
- F2. data are described with rich metadata (defined by R1 below)
- F3. metadata clearly and explicitly include the identifier of the data it describes
- F4. (meta)data are registered or indexed in a searchable resource

To be Accessible:

- A1. (meta)data are retrievable by their identifier using a standardized communications protocol
  - A1.1 the protocol is open, free, and universally implementable
  - A1.2 the protocol allows for an authentication and authorization procedure, where necessary
- A2. metadata are accessible, even when the data are no longer available

To be Interoperable:

- I1. (meta)data use a formal, accessible, shared, and broadly applicable language for knowledge representation.
- I2. (meta)data use vocabularies that follow FAIR principles
- I3. (meta)data include qualified references to other (meta)data

To be Reusable:

- R1. meta(data) are richly described with a plurality of accurate and relevant attributes
  - R1.1. (meta)data are released with a clear and accessible data usage license
  - R1.2. (meta)data are associated with detailed provenance
  - R1.3. (meta)data meet domain-relevant community standards

Uppdrag: Bedömningskriterier för FAIR forskningsdata

- **Tolkning av uppdraget**
  - Att ta fram kriterier (ja/nej) för var och en av de 15 FAIR-principerna, för tillämpning på dataobjektsnivå
  - För att möjliggöra bedömning/mätning av "FAIRness" och för riktlinjer/vägledning
- **Angreppssätt**
  - Ta fram kriterier utifrån en tolkning av var och en av de 15 FAIR-principerna
  - Intryck från FAIR Metrics Group, GO-FAIR, riktlinjer från nationella initiativ och forskningsinfrastrukturer
- **Redovisning 1 december**
  - Kriterier: enkelt uttryckta allmängiltiga tolkningar av respektive princip
  - Vägledning: en utgångspunkt för implementering, mer i detalj, med definitioner av begrepp och termer
  - Vissa reflektioner/rekommendationer

Exempel - Kriterium och beskrivning

R1.1. (Meta)data are released with clear and accessible data usage license

Kriterium: Villkor för hur informationen kan vidareutnyttjas är angivna

Beskrivning: Den digitala resursen inkluderar tydlig rättighetsmärkning/licens. Villkor bör omfatta både metadata och (där det är tillämpligt) data.

Motiv (bakgrund): Om det inte är tydligt på vilket sätt och under vilka villkor en digital resurs får användas kan det påverka tillgång till och användning av informationen. Det behöver därför framgå tydligt vilka licenser eller regler som gäller, både avseende data och metadata.

Exempel - Vägledning för implementering

Vägledning för implementering

Den digitala resursen inkluderar tydliga licenser³⁸ för användning och återanvändning av både data och metadata.

Vägledande frågor:

Finns tydliga licenser/regler för användandet av metadata och data?

Finns referens till beskrivningar av dessa licenser?

Är licenserna maskinläsbara?

Kommentar: Om licenserna/rättighetsmärkingen tillåter öppen tillgång (Open Access Licenser)³⁹ främjas den digitala resursens återanvändbarhet.

Exempel:

Creative Commons, MIT

ID	Begrepp	Definition	Exempel	Referens
38	Licens	"Att inneha en licens betyder alltså att man har tillåtelse till något. En licens kan till exempel innebära man har tillstånd att utnyttja någon annans immateriella tillgångar av något slag." ^a	Creative Commons - http://www.creativecommons.se/ , MIT - https://opensource.org/licenses/MIT	a. https://www.prv.se/sv/varfor-immaterialratt/ordlista/licens/
39	Open Access Licens	"Författarna och rättighetsinnehavarna beviljar alla användare en fri, oåterkallelig rätt till åtkomst till, att kopiera, använda, distribuera, överföra, publikt visa samt distribuera härlett material i valfritt digitalt media för valfritt ansvarsfullt ändamål med förbehåll för att skaparna tillskrivs upphovsrätten" ^b		b. https://openaccess.mpg.de/Berlin-Declaration

FAIR Data Expert Group

- EU-kommissionens expertgrupp
- FAIR Data Action Plan och rapport Turning FAIR Data into Reality.
Lanserade för konsultation vid EOSC Summit 11 juni 2018 i Bryssel.
Ny lansering 23 november vid EOSC Launch Event i Wien.
- 33 rekommendationer
- Rekommendation 9: "Develop robust FAIR data metrics"
  - Nämner pågående initiativ ex. av FAIR Metrics Group och Data Archiving and Networked Services (DANS), NL

Hodson, Jones et al. (2018) FAIR Data Action Plan. Interim recommendations and actions from the European Commission Expert Group on FAIR data.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.1285290>

Hodson, Jones et al. (2018) *Turning FAIR data into reality*. Interim report of the European Commission Expert Group on FAIR data.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.1285272>

Exempel på reflektioner

- Det krävs resurser, infrastruktur, stödfunktioner och arbetsinsatser - både för att uppfylla och bedöma FAIR
- Utvecklingar inom FAIR sker på internationell nivå som bör bevakas och beaktas
- Juridik och myndighetsansvar måste beaktas, och utvecklingar bevakas

Tack för uppmärksamheten!

Synpunkter från SND-nätverket?

karl.gertow@vr.se, forskningssekreterare, enh. f. registerforskning

magnus.eriksson@vr.se, verksamhetsarkitekt

sanja.halling@vr.se, samordnare, forskningssekreterare, enh. f. infrastrukturstöd

maria.nilsson@vr.se, chef, enh. f. registerforskning

